

Spis treści

Wstęp	9
I. Dobroczynność i zainteresowanie przestępczością (XVI–XIX wiek)	15
1. Żebracy i ubodzy w Europie Zachodniej	15
2. Nierówność społeczeństwa wobec prawa i propozycje zmiany sytuacji ubogich (A. Frycz Modrzewski, J. Ocieski, P. Skarga, A. Szembek, F. Bieliński, S. Staszic, H. Kołłątaj)	20
3. Propozycje poprawy stanu więzień (S. Lubomirski, S. Czochron, J.U. Niemcewicz, J. Szymanowski, K. Potocki, J. Haller, A. Kożuchowski, R. Hube, J. Pawlikowski)	29
4. Działalność w zakresie dobroczynności i więziennictwa oraz polska myśl pedagogiczna (F. Skarbek, S. Jachowicz)	32
5. Arcybractwo Miłosierdzia i Banku Pobożnego w Krakowie Zakład dla chłopców w Krzysztoforzycach (M.H. Nakwaski, J. Głębocki)	39
6. Reformy w Rosji Piotra I oraz Katarzyny II	42
II. Życie chłopów i biednych rodzin miejskich w utworach literackich	45
1. Sytuacja chłopów pańszczyźnianych i ich rodzin w literaturze pięknej i publicystyce (M. Rej, F. Karpiński, J. Kitowicz, J.I. Kraszewski)	45
2. Dzieci wiejskie i bieda w rodzinach miejskich XIX wieku w nowelach i powieściach pozytywistów (H. Sienkiewicz, M. Konopnicka, B. Prus, S. Żeromski)	48
III. Ekonomiczna, zdrowotna i edukacyjna sytuacja ludności na przełomie XIX i XX wieku. Nędza w miastach, wzrost liczby żebraków i przestępców	53
1. Zainteresowanie rodziną robotniczą, pracą kobiet, dzieci oraz dziedzicznością i etiologią przestępstw (J. Jeleński, L. Krzywicki)	53

2. Pionierzy psychologii, badania psychologiczne i nowy ideał wychowawczy (J. Ochorowicz, J.W. Dawid, A. Szcówna, J. Joteyko, W. Sterling, A. Mogilnicki)	62
3. Zakłady dla nieletnich przestępców i problemy wychowania Studzieniec i Towarzystwo Osad Rolnych i Przytułków Rzemieślniczych (A. Moldenhawer, W.P. Miklaszewski, F. Walczakiewicz)	70
4. Trudne warunki życia w Galicji oraz zakłady dla ubogich i przestępców (J. Supiński, S. Habdank-Skarbek, A. Zamoyski)	74
5. Działalność zapobiegawcza Kościoła i rozwój ruchu ludowego w Galicji (ks. B. Markiewicz, ks. M. Kuznowicz, ks. K. Siemaszko, J. Serkowski, J. Makarewicz, J. Rosenblatt, J. Muczowski, F. Sypowski, K. Jeżewski, M. Darowska, salezianie)	78
6. Zakłady w zaborze pruskim. Fundacja Najświętszej Marii Panny, Domy Dobrego Pasterza, zgromadzenia zakonne oraz zakłady w Wielkopolsce (ks. R. Spiske, ks. J. Schneider, E. Bojanowski, M. Karłowska)	88
IV. Młodzież wykolejona, przestępczość i opieka społeczna po I wojnie światowej	95
1. Sytuacja społeczno-gospodarcza oraz warunki życia robotników i chłopów w okresie dwudziestolecia międzywojennego (S. Kopczyński, F. Jaros)	95
2. Rodziny ubogie i bezrobotne w Warszawie, na Śląsku i w Wielkopolsce (H. Krahelska, A. Jankowska, A. Żukowska, T. Łaciak, C. Kopyciński, J. Hellmann)	98
3. Statystyka przestępczości i dane dotyczące zakładów zamkniętych. Rozwój metod pracy profilaktycznej z rodziną i przestępcami	104
4. Ustawa o sądownictwie dla nieletnich (1919) i kodeks karny (1932)	110
5. Dokonania przedstawicieli nauk społeczno-pedagogicznych oraz rozporządzenia i ustawy o opiece społecznej (1923, 1928) i zakładach poprawczych (1928) (W. Szenajch, K. Koralewski, A. Ostrowski, J. Zawadzki, K. Krzeczkowski, M. Grzegorzewska)	113
V. Badania psychosocjologiczne nad rodziną w pierwszej połowie XX wieku	121
1. Warunki życia dzieci i rodziny w badaniach psychologów i socjologów (S. Hamczyk, S. Batawia, S. Baley, O. Pfister, S. Szuman, J. Pieter, Z. Rosenblum, F. Znaniński, J. Chałasiński)	121

2. Społeczne uwarunkowania pracy dydaktyczno-wychowawczej z młodzieżą, diagnoza i działania kompensacyjne (H. Radlińska, K. Lisiecki)	133
3. Rozwój pedagogiki dziecka zagrożonego przestępczością i pozbawionego opieki (Z. Mysłakowski, H. Rowid, B. Nawroczyński, J. Korczak)	138
Zakończenie	143
Bibliografia	147
Teksty źródłowe	147
Ustawy, rozporządzenia, roczniki, sprawozdania	158
Opracowania i literatura pomocnicza	160
Indeks osobowy	167